Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: BErgen 4-0807, 4-0237
Телеф. УНС: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 176. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 8-го ЛИПНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 176. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 8, 1952. VOL. LX.

П'ЯТИЙ КОНҐРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ ПІД ЗНАКОМ ПЕРЕМОГИ ІДЕЙ ДЕКЛЯРАЦІЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ

СЕКРЕТАР ВНУТРІШНІХ СПРАВ ЧЕПМЕН ДОБАЧУЄ ПОВНУ АНАЛОГІЮ АМЕРИКАНСЬКИХ І УКРАЇНСЬКИХ ЗМАГАНЬ

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМАН ПРИВІТАВ КОНҐРЕС ОКРЕМИМ ПОСЛАННЯМ

АДМІРАЛ КИРК СТВЕРДЖУЄ ПОЛІТИЧНУ ВАЖЛИВІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ГРУП НА ВИГНАННІ. ЧИСЛЕННІ СЕНАТОРИ І КОНҐРЕСМЕНИ ТА ДЕРЖАВНІ МУЖІ ПРИСЛАЛИ ПРИВІТАННЯ КОНҐРЕСОВІ, ВИСЛОВЛЮЮЧИ НАДІЮ НА ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ; ГЕН. ҐРОВС РЕКОМЕНДУЄ ЯСНУ І РІШУЧУ АМЕРИКАНСЬКУ ПОЛІТИКУ В ДОПОМОЗІ ВИЗВОЛЬНИМ ЗМАГАННЯМ ПОНЕВОЛЕНИХ НАРОДІВ.

КОНҐРЕС ЗАВЕРШИВ ПОВНУ КОНСОЛІДАЦІЮ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ НА БАЗІ КОМПРОМІСІВ; ІМПОЗАНТНИЙ РЕКОРД ПРАЦІ У.К.К. В МИНУЛИХ РОКАХ; КОНҐРЕСОВИЙ КОМІТЕТ З ПОНАД 80 ОСІБ ВИБРАНИЙ І РЕЗОЛЮЦІЇ УХВАЛЕНІ ОДНОГОЛОСНО; МИХАЙЛО ПІЗНАК ПРОВОДИВ КОНҐРЕСОМ; ВЕЛИКИЙ ВІДГОМІН В АМЕРИКАНСЬКІЙ ПРЕСІ; ПОНАД 1,000 УЧАСНИКІВ КОНҐРЕСУ.

ПЕРЕМОГА УКРАЇНСЬКОЇ СПРАВИ НА П'ЯТОМУ КОНҐРЕСІ

Ню Йорк. — Велика перемога для української визвольної справи — це загальні коментарі і враження з П'ятого Конґресу Американських Українців, що відбувся в готелі Статлер в Ню Йорку в днях 4, 5 і 6-го липня та який привітав окремим посланням президент Труман і на якому виступив секретар внутрішніх справ Оскар Л. Чепмен, як теж інші високі американські представники. Окремі привітання та побажання для Конґресу, рівночасно з надією на швидке визволення України надіслали понад 50 сенаторів та 20 конґресменів, як теж губернатори стейтів, керівники партій та інші високі державні і політичні представники. На Конґресі був приявний особисто представник президента Трумана, його законодавчий асистент Джозеф Ф. Фіні, заступниця голови Краєвого Комітету Демократичної Партії п-ні Едвардс, член Д. П. Комісії Едвард О'Коннор, відомий автор проф. Джеймс Бирнгем, автор міжнародної конвенції проти народовбивства проф. Лемкін та інші. Від імені міста вітав Конґрес та делеґатів, висловлюючи глибоку віру в швидке визволення України, діючий заступник посадника Ню Йорку п. Горові. При відкритті Конґресу було 780 умандатованих делеґатів, що репрезентували 574 організації. Разом з гостями в Конґресі взяло участь понад 1,000 осіб майже з усіх стейтів Злучених Держав, як теж наспіли десятки привітань з усіх цінців світу.

Перебіг Конґресу

Конґрес, що відбувся у великій залі готелю Статлер, започатковано в п'ятницю 4-го липня о годині 11.30. Ольга Масаковська відспівала при фортепіяновому акомпаніяменті Ольги Дмитрів Американський Гимн, після чого о. М. Ваврик з місцевої української католицької церкви св. Юрія провів молитву, прохаючи у Всевишнього ласки для нарад Конґресу та для справедливих змагань українського народу. Ред. Володимир Душник відкрив формально Конґрес та представив голову Українського Конґресового Комітету, проф. д-ра Лева Добрянського, який коротко привітав делеґатів і гостей, звернув увагу на програму Конґресу і порядок нарад, та висловив надію, що Конґрес буде успішний.

Довше привітання українською мовою виголосив діючий заступник голови УККомітету, Дмитро Галичин. Він насамперед звернув увагу, що П'ятий Конґрес відбувається в далеко інших обставинах, ніж відбувався Перший в 1940 році. Тоді бо, хоча Росія вже була в союзі з Гітлером, Америка не втрачала віри, що з росіянами все це можна буде договоритись та що Совєтський Союз має мирні цілі. Сьогодні Америка знає, що Росія є її ворогом. Промовець звернув окрему утагу на російських еміґрантів у вільних країнах, які в тому самому часі, коли від поневолених народів починає дрижати тюрма народів, не думають рятувати честь свого народу, сплямлену кров'ю мільйонів жертв поневолених ним націй, але думають як рятувати створену насильствами і розбоєм імперію. В боротьбі за визволення і волю не може бути непорозумінь — твердив п. Галичин, цитуючи Звернення Воюючої України, бо всі наші суперечності повинні бути підпорядковані священній справі визволення України. Вітаючи делеґатів і гостей, промовець звернув увагу, що цей Конґрес можна б легко перемінити в побосвище політичних груп на радість ворогам. Але Конґрес зібрався на те, щоб обміркувати найкращі і найуспішніші засоби для допомоги визвольним змаганням українського народу, і та ціль повинна просвічувати його нарадам.

М. Пізнак одноголосно обраний головою Конґресу

Вибір Президії Конґресу попереджено виясненнями програми, правильника зборів і нарад та порядку голосування. Вияснення подав голова Конвенційної Комісії п. Василь Мудрий. Програму і правильник прийнято одноголосно. Після короткої дискусії одноголосно обрано теж Президію Конґресу в такому складі: адв. Михайло Пізнак — голова, п. Антін Батюк, адв. Іван Романишин і п-ні Олена Лотоцька — заст. голови, та Василь Полевчак і Валентин Новицький — секретарі. Загально вважається, що великий успіх Конґресу треба завдячувати у відповідній мірі власне Президії, зокрема голові адв. Михайлові Пізнакові, який своєю рішучістю, знанням справи і рівночасно терпеливістю та вирозумінням часто „рятував ситуацію". Перебираючи провід Конґресу та дякуючи за вибір, адв. Пізнак звернув увагу, що ми тут у вільній країні, єдиній, яка стоїть на дорозі в змаганнях Москви до завоювання світу. Сьогодні світ вже з кожним днем більше здає собі справу з важливости українських змагань в боротьбі проти комуно-російської загрози і тому на цей Конґрес будуть звернені очі не тільки українців в цій країні і в світі, але теж тих, які сьогодні відповідальні за долю світу. В свідомості того повинен теж проходити Конґрес, який в імені Америки має наголосити, що без вільної України не може бути миру в світі.

Виступ п. Ч. Горовіца.

В імені неприявного посадника міста п. Імпелітері, Кон-

(Закінчення на стор. 3-тій)

ПОСЛАННЯ ПРЕЗИДЕНТА ТРУМАНА ДО П'ЯТОГО КОНҐРЕСУ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

З нагоди П'ятого Конґресу Американських Українців в Ню Йорку в днях 4-6 липня 1952, президент Труман переслав на руки голови Українського Конґресового Комітету, проф. д-ра Лева Добрянського таке послання:

„Білий Дім, Вашинґтон, 27-го червня 1952. Дорогий Докторе Добрянський: Це справляє мені велику приємність переслати через Вас привітання для всіх тих, які братимуть участь в П'ятому Конґресі Американців Українського Походження.

Розселення шостидесяти тисяч переміщених осіб українського роду в Злучених Державах принесло побажане доповнення до мас, які шукали тут вільного і багатонадійного життя. Люди українського походження знають з першого джерела комуністичну тиранію, яка вдаряє по найглибших аспіраціях кожної людини на свободу слова і молитви.

Природні прагнення всіх народів до вільного способу життя будуть скріплені, коли правдива історія демократії буде відома в країнах, де спотворювання стало мистецтвом уряду. Розповісти цю історію мільйонам людей, яким заперечується доступу до вільної преси і радія, є ціллю нашої кампанії правди. Між цими мільйонами є приятелі і рідні багатьох з тих, що беруть участь в П'ятому Конґресі.

Якщоб усі народи світу, включно з народами Совєтського Союзу, могли знати про глибоке прагнення американського народу до світового ладу, базованого на простих дефініціях волі, спільних для всього людського роду, загроза світової війни, яка постійно висить над нами, могла б бути усунена.

Ви маєте мої найкращі побажання для успішного зібрання.

Відданий Вам
Геррі Труман

ЧЛЕН АМЕРИКАНСЬКОГО УРЯДУ ДАЄ ЗАПЕВНЕННЯ УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДОВІ

НЕЗАБУТНІЙ ВИСТУП СЕКРЕТАРЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ С. Л. ЧЕПМЕНА НА КОНҐРЕСІ А.У.

„Американська нація має свою традицію, яка зросилась з боротьби і мрій багатьох різних людей, які злучились разом в нерозривну єдність, бо вони мали велике спільне прагнення людської волі; Українська традиція цілком покривається з американською традицією!" — твердив секретар внутрішніх справ Оскар Л. Чепмен в своїй знаменній промові під час бенкету, влаштованому з нагоди П'ятого Конґресу Американських Українців минулої суботи, 5. липня. Промова секретаря Чепмена належить без сумніву до найбільш видатних, яку колинебудь виголосив чужий державний муж в українській справі. Виступ секретаря Чепмана буде надрукований в цілости в українському перекладі в одному з найближчих чисел „Свободи". Головні думки цеї промови такі:

Американські українці добре зробили, що на свою конвенцію вибрали річницю проголошення Декларації Незалежности. В цій бо Декларації криється послання надії для всіх гноблених народів в цілому світі. Вона є пригадкою, що ярмо тиранії не триватиме вічно. Українська традиція боротьби за волю цілком покривається з найкращими традиціями американського народу. Вже тисячу років тому, коли ще ніхто не знав про існування американського континенту, Велике Київське Князівство було політичним і культурним твором українського народу, найдальшим на Сході бастіоном західної культури. Але тоді, крім татарів, прийшли польські наїзники. Ще пізніше почало свої напади новоповстале князівство Московії. Незалежність Києва була знищена і настав довгий період чужого панування, що на жаль триває і до сьогодні. Але в серці української традиції є знаменитий факт, що хоч була знищена політична незалежність, то могутнє бажання волі ніколи не зникало. Воно збереглось впродовж століть гніту і це створило свідомість, що українська нація фактично існує, хоча її індивідуальність тимчасово гноблена жорстоким пануванням чужинців. І в цьому власне українська традиція найбільше покривається з традицією американського народу. Американська традиція незалежности споріднює нас з усіми іншими народами, що як і ми прагнуть волі та незалежности. З другого боку, кожний нарід, який рагне волі, споріднюється з нами. Це значить, що справа волі ніколи не є залишена самітною. Воля є неподільна. Перевівши дальшу подивугідну аналогію між американським і українським народами аж до останнього часу, секретар Чепман твердив: У нас часто переочується факт, що українці не є росіянами. В Україні живе понад 42 мільйони українців в найбільш жорстокій неволі російського комунізму. Ціллю Кремля є знищити українську культуру, яка існувала вже тоді, коли Росії ще на світі не було. Під час останньої війни український народ піднявся могутнім зривом до боротьби за волю проти німецького і російського окупантів, але після війни його ще гірше поневолено. Але боротьба за волю ніколи не припиняється і жадна поразка не може бути перманентна. В цьому 1952-му році, коли справа людської волі є глибоко в наших серцях, факт існування українського народу рішучо відданого справі волі, заслуговує на нашу найбільшу увагу. Трагедія Америки сьогодні є в тому, що вона не застосувала до України та не перевела в життя великих ідей президента Вилсона після першої світової війни. Зацитувавши слова державного секретаря Ачесона про 500-літній російський імперіялізм, секретар Чепмен звернув увагу на важливість спільної боротьби проти дальшого поширювання того імпе-

(Закінчення на стор. 3-тій)

ЗА ВИДАТНІ ЗАСЛУГИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ СПРАВИ...

Д-р Дмитро Галичин

Д-р Едвард О'Коннор

Д-р Лев Добрянський

На окремій врочистості, що відбулася під час влаштованого з нагоди П'ятого Конґресу Американських Українців, представник Українського Вільного Університету в Німеччині, проф. д-р Роман Смаль-Стоцький, вручив з доручення ректора Університету та в асисті професорів того Університету дипломи почесних докторів чотирьом громадянам, за їхні „видатні заслуги для української справи". Дипломи докторів „гоноріс кавза" одержали: Джеймс Бирнгем (д-рат філософії), Едвард О'Коннор (д-рат права і суспільних наук), Лев Добрянський (права і суспільних наук) та Дмитро Галичин (права і суспільних наук). Проф. Роман Смаль-Стоцький, вручаючи врочисто це — як опісля висловився д-р Едвард О'Коннор — одне з найвищих українських відзначень, яке може дістати американець — наводив імпозантні заслуги кожного з нагороджених для української справи.

Д-р Джеймс Бирнгем

ВІДНОШЕННЯ КОНҐРЕСУ ДО У. Н. РАДИ, УГВР ТА ДО УКРАЇНСЬКИХ СПРАВ

П'ятий Конґрес Американських Українців в цілій низці важливих резолюцій, ухвалив одноголосно й такі, що характеризують його відношення до таких важливих внутрішньо-українських проблем, як Українська Національна Рада, Головна Українська Визвольна Рада та низка інших справ. В резолюціях на цю тему Конґрес Американських Українців постановляє:

„Подати до відома, що законний уряд Української Народної Республіки був силою прогнаний з країни аґресивними силами Москви, та що сьогодні Українська Національна Рада, яка діє в Західній Европі, є продовженням на вигнанні законного уряду українського народу. Тому, так званий український совєтський уряд, встановлений Москвою в Києві, не є репрезентативним урядом українського народу".

„Звернути увагу уряду Злучених Держав та вільного світу в цілості, що в Україні існує та протиставиться російському пануванню непереможна Українська Повстанська Армія і її політичний провід — Головна Українська Визвольна Рада, як теж широка сітка підпольного резистансу, що протиставиться пануванню Москви та змагає до встановлення незалежної Української Демократичної Республіки і вільного світу взагалі".

В дальших резолюціях заповідається підтримку українським визвольним змаганням, натавровується білих російських імперіялістів і т.п.

Всі ці резолюції були ухвалені одноголосно, хоча представники деяких угрупувань, зокрема гетьманського руху та одної націоналістичної групи склали перед тим свої заяви з деякими застереженнями та побажаннями.

ПЕРСОНАЛЬНИЙ СКЛАД НОВОГО У.К.К.

П'ятий Конґрес Американських Українців обрав новий Український Конґресовий Комітет в такому складі:

Голова: проф. д-р Лев Добрянський;

Заст. голови: д-р Дмитро Галичин, Теодор Миник, Богдан Кравців, Михайло Дуткевич, Олена Лотоцька;

Секретарі: Антін Батюк, д-р Григор Лужницький;

Скарбник: Йосип Лисогір;

Екзекутивний директор: адв. Степан Ярема;

Генеральний дорадник: адв. Михайло Пізнак;

Політична Рада: Гнат Білинський, п. Вербоватий, проф. Михайло Ветухів, п. Волинець, Ярослав Гайвас, Валентин Новицький, проф. Василь Завітневич, ред. Євген Зиблікевич, д-р Роман Криштальський, мгр. Омелян Лоґуш, д-р Лука Мишуга, ред. Василь Мудрий, Михайло Олексіїв, Василь Омельченко, проф. Іван Паливода, Василь Поливчак, Іван Робертс-Роборецький, Степан Сприньский, д-р Матвій Стахів, Микола Степаненко та два кожночасні редактори двох видань УКК, „Українського Квартальника" (тепер: проф. Микола Чубатий) і „Українського Бюлетеня" (тепер ред. Володимир Душник). Крім того, до Ради кооптовано проф. Олександра Грановського і проф. Романа Смаль-Стоцького.

Конґресова Рада: Володимир Бакад, п. Василащук, п. Гузіль, Богдан Гук, Володимир Дідик, Василь Довгань, Роман Долинський, Зосим Довчук, Іван Дужанський, Людмила Івченко, Валентин Коваль, Михайло Комичак, Кость Кононенко, Степан Куропась, Петро Кучма, Галина Лащенко, Василь Ленцик, Мирон Леськів, Антін Маланчук, Микола Чулаєвський, Катерина Пелешок, Василь Попович, Мілена Рудницька, Теодозій Сендзік, Данило Слободян, Роман І. Смук, Юрій Старосольський, п. Турянський, Михайло Чемний, Дмитро Шмагала, Августин Штефан, Степан Шумейко, Степан Шипелявий, Михайло Снилик, Іван Заваликут, В. Гафткович, Олекса Мельниченко. Два місця в цій Раді зарезервовано для представників українських Церков.

Контрольна Комісія: Євген Рогач, Іван Іванчук, п. Скрабут, д-р Володимир Галан, Стефанія Чижович-Пушкар, і двох заступників (з правом голосу): пп. Винник і Новицький.

Суд: ген. Олександер Загродський, д-р Денис Квітковський, адв. Степан Ріпецький, адв. Іван Романишин, адв. Малицький, адв. Михайло Гаврилко, д-р Петро Мірчук, д-р Турула і д-р Никифор Гірняк.

Цей новий Український Конґресовий Комітет був створений на консолідаційно-компромісовій базі і в ньому заступлені всі угрупування американських українців. Комітет обрано одноголосно.

КОНВЕНЦІЯ РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ ПАРТІЇ В ШІКАГО

Шікаґо. — Сьогодні має розпочатися конвенція делеґатів Республіканської партії, що її завданням буде зупинитися на кандидатурі на номінацію президента держави. Головні готелі міста зайняті численними делеґатами, однаково — прибічниками сен. Тефта, як і ген. Айзенгавера. По початковій активности прихильників сен. Тефта, що проявилась в численнішому висланні прихильних йому делеґатів — особливо з південних стейтів — виразну рухливість в останніх днях виказали прихильники ген. Айзенгавера, що їх позицію сильно скріпило наставлення міцної й впливової делеґації нюйорського стейту. Головний осідок прихильників ген. Айзенгавера знаходиться в тів з боку прихильників Айзенгавер має можливість обмінюватися думками з окремими представниками з місць. Після непорозумінь й протестів з боку прихильників Айзенгавера, що закидували прихильникам Тефта надужиття та тиск на думку членів партії в південних стейтах, зокрема в Тексасі, роз'яснення напрямних поведінки на конвенції знайшло свій вислів у зверненні керівника акції за Айзенгавера, сенатора Генрі Кабот Лоджа молодшого. Сам ген. Айзенгавер висловлюється оптимістично щодо можливости його номінації. Рівнож сповнений надії сен. Тефт, що заявив про приречення 510 делеґатів не тільки підтримати його, але завербувати йому інших прихильників. Інших 27 делеґатів, які знаходяться в дорозі, як запевняє Тефт теж прилучаться, лише прибудуть до Шікаґо. Прихильники Тефта обчислюють свою перемогу, якщо не при першім, то при другім голосуванні над кандидатурою на президентську номінацію.

МОЖЛИВІСТЬ ПОРОЗУМІННЯ В СПРАВІ ВИМІНИ ПОЛОНЕНИХ

Такіо. — Делеґати ОН і представники Китаю вже другий день нараджуються на таємному засіданні в справі виміни полонених. Не знати, як стоїть справа виміни полонених на цих таємних нарадах, але певне є те, що наради продовжуються, а американський представник ген. бригади Вільям П. Нукольс іменем головної кватири союзників заявив таке: „як довго обидві сторони безпосередньо переговорюють, так довго існує можливість, я підкреслюю слово можливість, що може з цих переговорів вийти щось конструктивне". Далі ген. Нукольс підкреслив, що його заяву не треба розуміти в той спосіб, що мусить наступити якийсь проґрес у переговорах. Одночасно радіо з Пекіну заявило, що Китай не задумує робити дальші уступки з справі добровільної репатріяції полонених,

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weakly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НОМІНАЦІЙНА КОНВЕНЦІЯ

Місто Шікаґо стане на якийсь час центром уваги не тільки американського народу, але й світу, бо те, що там буде вирішене, може заважити глибоко на долі нашої доби, в якій змагаються дві протилежні життєві системи, з яких одна представляє поступ і демократію, а друга тиранію і тоталітаризм.

Маємо тут на думці конвенції обидвох головних американських партій, Демократичної й Республіканської. Ця остання уже веде свої наради і всі пильно слідкують, яку вона прийме плятформу та хто буде її кандидатом на президента. Те саме буде незабаром також і з Демократичною партією, яка почне радити 21 липня.

Приглядаючись карикатурам та зарисовкам, що їх містять американські ґазети з нагоди тих конвенцій, можна завважити, що конвенції в уяві ілюстраторів це — „найбільше видовище на світі". Вони реклямують конвенції головних американських партій в такий самий спосіб, як себе реклямує відомий цирк Рінґлінґ-Барнум. Що більше: так висловлюються нераз про ці конвенції також і в редакційних статтях. Проте було б великою помилкою, коли б хто хотів витягати з цього заключення, що конвенції є справді тільки „цирковим видовищем". Бо конвенції головних партій, на яких ухвалюють політичні плятформи та вибирають кандидатів на президента держави, є важливою подією в цілій політичній структурі цеї країни. Це правда, що на них багато дечого з справжніх видовищ, що може нагадувати цирк, чи оперетку. Але й це має свою традицію, навіть у цьому пробивається індивідуальність різних територій чи стейтів, прилюдний вияв симпатії й прив'язання до „свого представника" в розумінні реґіональнім. Та по того роду „маніфестаціях", часом наскрізь природних, а часом штучних, кожна конвенція приходить вкінці до властивого діла і його викінчує. Питання тільки, з яким вислідом, а це найважливіше.

Мимоходом кажучи, також і українська етнічна ґруга в Америці вже від довшого часу намагається забирати голос у тих конвенціях, висилаючи своїх представників, щоб предложити резолюційній комісії, яка виготовляє політичну плятформу, наші окремі завваги для добра Америки. Головне місце в тих заввагах займає Україна та її боротьба за волю. Так буде й цього року. Коли ж мова про конвенцію Республіканської партії, то проф. Л. Добрянський, голова Українського Конґресового Комітету, виїхав уже до Шікаґо якраз у цій місії, щоб представити згадану справу конвенційній, резолюційній комісії.

Як би не випали цьогорічні конвенції обидвох головних партій і кого вони не вибрали б на своїх кандидатів на президента держави, виборча акція заповідається дуже завзята, така, якої можливо досі не було. Таке вже тепер передбачують, хоч ще не знати, хто буде вибраний кандидатом на президента, як з одної, так і другої партії. Але це головно тому, що тут йде про дуже важливі проблеми, зв'язані з миром і війною, з допомогою вільному світові для відбиття нової совєтської аґресії, дальшим збройнням, податками, відносинами між робітничими юніями і керівниками промисловости і тому подібне.

Хоч заповідається на гострі суперечки в обидвох головних партіях, а навіть і на сецесії, нам здається, що по конвенціях атмосфера злагідніє і американський загал таки погодиться з тим, що вирішено на конвенціях. Розбиття і анархія були б в сьогоднішню пору великим нещастям не тільки для американського народу, але й для цілого світу. Тому ніяка відповідальна люцина, група чи партія не сміє до цього допустити.

Загроза розламу політичних партій

Між прихильниками кандидатури ген. Двайта Д. Айзенгавера і прихильниками сен. Роберта А. Тефта на найменування кандидатом на президента, розгорілася така завзята боротьба за признання конкуренційних делеґацій на Красву Республіканську Конвенцію в Шікаґо, що деякі спостерігачі партійно-політичних відносин порівнюють цей спір із славним спором Теодора Рузвелта з батьком теперішнього сенатора, президентом Вилйемом Тефтом на номінацію перед виборами в 1912 р. Тодішня боротьба довела до розламу в Республіканській партії, яка досі майже завжди була при владі та дала нагоду до перемоги кандидатові Демократичної партії Вудро Вилсонові. З цього часу демократи почали посягати раз-у-раз по владу, так що тепер уже 20 років при кермі держави.

Одначе непримирене становище през. Гері С. Трумана в справі зрівняння громадянських прав серед населення південних стейтів дало тепер притоку губернаторові стейту Савт Каролайна, Джеймсові Ф. Бирнесові заявити на конференції губернаторів у Гюстон, що такі південні стейти, як Тексас, Міссіссіппі, Джорджія, Луїзіяна, Вірджінія, а можливе й інші ,виступлять з Демократичної партії під час виборів, якщо б у плятформі їхньої партії на Красвій Демократичній Конвенції ухвалено точку про потребу федерального закону в цій справі.

Відомо, що південні демократи традиційно голосують на кандидатів Демократичної партії і, в засаді, без солідарности білих жителів з південних стейтів важко думати про перемогу Демократичної партії. Коли б здійснилася загроза Бирнса, тоді прийшло б до такої переміни в територіяльнім розмежуванні впливів теперішніх політичних партій, що від неї починалась би нова епоха.

Якщоб на Республіканській Красвій Конвенції прийшло до розламу між прихильниками Айзенгавера й Тефта, то не виключене, що один з теперішніх кандидатів (а саме ген. Айк) міг би проголосити свою кандидатуру окремо, рахуючи на голоси солідарного Півдня з Демократичної партії. Це ще більше ускладнило б партійно-політичні відносини в Злучених Державах.

Никон Немирон

СПІЗНЕНА КОНЦЕПЦІЯ

В „Свободі" з 29 травня ц. р. (ч. 138) п. Іван Кедрин обговорив концепцію польського письменника Йосифа Лободовського „відокремити Східну Галичину в окрему правно-державну одиницю, що внутрі забезпечувала б повну рівноправність українцям і полякам в державній адміністрації, економіці й культурі, та назверх стояла б в тому самому відношенні до держави Польщі, як і держави України". Кедрин вважає цю думку за „поступ політичної думки", яка „доказує політичну вищість Лободовського над доктринерами „польськости кресів" і кордонів з ризького миру, бо він бере за вихідну точку — сучасну міжнародну ситуацію . . .

Я не думаю заперечувати політичної вищости Лободовського над тими польськими політиками, які мріють про нову окупацію Галичини, навіть уживаючи до того військової сили. Бо Лободовський хоче це осягнути без кровопролиття; хоче, щоб самі українці позволили вернутися к о л ишнім східно-галицьким полякам назад до Галичини і тут зробити поляків співвласниками цієї за історичними традиціями і за етнографічними принципами української країни. Концепція Лободовського була актуальна в австрійській добі в 1848-918 роках та в польській державі 1919-39 р.р., коли поміж українським населенням в Галичині жили поляки, які хоч були чисельно менші, проте завдяки перевазі своєї інтеліґенції і впливам своїх вельмож у цісарськім австрійськім уряді до 1918 р., та польській державній диктатурі в 1919-1939 р.р. були справжніми господарями Галичини. Але тоді ніхто з поляків не висував концепції рівноправности українців з ними в адміністрації, економіці і культурі; польська сторона не додержувала навіть русько-польського договору за чеським посередництвом на слов'янському з'їзді в Празі 1848 р., ні також договорів про деякі уступки українцям польських намісників Галичини за австрійської влади. Актуальним був статут автономії Східної Галичини з рівноправністю української і польської національностей, складений державами Антанти для замирення після українсько - польської війни в 1918-19 р.р., але його відкинули тоді обі сторони: уряд ЗО УНР през. Є. Петрушевича і уряд польської Річипосполитої, який продовж 20-літнього існування національної польської держави провадив політику національного, релігійного, культурного й економічного гноблення українців на їх прадідній землі.

Порівнювати Галичину з Швайцарією не можна. Швайцарія творить у собі замкнену геополітичну цілість, а повстала вона на принципі соціяльної і економічної рівности населення, що хоч належить до трьох народностей: німецької, французької і італійської, то одначе на швайцарському терені не відбувалися національні суперечності згаданих народів, що поборювали себе на інших теренах: німці — італійців в австрійському Тиролі до 1918 р., і навпаки італійці — німців у прилучених у 1918 р. до Італії німецьких волостях Тиролю, німці — французів в Альзації і Льотаринґії, французи — італійців в Савої і на Корсиці. Галичина була тереном національних розправ між українцями й поляками продовж історії обох народів. Тут зазначу, що вживана Лободовським назва „Червенська земля" у відношенні до Галичини ніби сягає до літописних „Червенських городів" з X-XI ст.; ці городи двічі були окуповані польськими королями в XI ст., але їх терен це не ціла сьогочасна Західна Україна, чи Галичина, тільки волості над середнім Бугом і його притоками Гучвою (над якою лежав літописний город Червень, тепер с. Чермно в Грубешівщині) і Солокією (город Белз); на цьому терені минулого року був змінений за порозумінням між Москвою і Варшавою кордон між підсовєтською Україною та Польщею. За приналежности до Польщі в XIV-XVIII ст. Галичина з Холмщиною мала назву „Червона Русь".

Актуальна все проблема українсько-польського союзу проти двох спільних ворогів: Німеччини (ворога всіх слов'ян) і Росії (ворога незалежности України і Польщі). Та українсько-польський союз можливий тільки тоді, коли поляки зрезиґнують з українських земель на захід від т. зв. лінії Керзона: Лемківщини, Надсяння, Холмщини і Підляшшя, повертаючи туди недобитки тамошнього українського населення, запротореного і розпорошеного сьогочасною червоною Польщею по Шлеську і Поморю від Одри по совєтську границю в кол. Східніх Прусах. Адже для існування Польщі важливішим від названих західньо-українських окраїн є промисловий шлезький басейн і широка прибережна смуга над Балтійським морем — простори, що в середневіччі були або польськими або заселені іншими слов'янськими племенами. Українська самостійна національна держава може підтримати національну Польщу не тільки в її збереженні кордонів на Одрі й Лужицькій Нісі, але навіть у польських змаганнях визволити останки лужицьких сербів з-під німецького ярма на захід від Лужицької Ніси, якщо Польща уступить цілком з усіх українських земель. Західньо-українські землі важливі для українського державного будівництва як протисовєтський атут; найменше відкроєння з української національної території на користь Польщі, Румунії чи Угорщини використає Москва для пропаґанди серед підсовєтських українців проти Заходу, дарма що сама Москва віддала Польщі українські землі на захід від т. зв. лінії Керзона, Пряшівщину на поталу словакизації, мішані простори над долішнім Дністром і Прутом подекуди з більшістю українського населення (Сороки, Більці) прилучила до т. зв. Молдавської ССР, українців в південній Буковині (Руська Молдавиця) і над Дунайським гирлом віддала на поталу румунам.

Для декого з українців може бути присмливим у „Проти примарів минулого" Лободовського те, що він „не боїться заторкнути т. зв. найдразливіші справи, головно з періоду останньої війни, де взаємно проливано кров" (цитую за І. Кедрином), бо „осягнути — на його думку — справжню історичну дорогу можна буде щойно тоді, коли перекреслиться доконані факти, направиться заподіяні кривди, відробиться доконані злочини". Фактів, що відбулися в історії, ніяк не можна перекреслити, але направити заподіяні кривди й відробити доконані злочини можна. Тільки, на жаль, польська сторона винить українців, які винні в тому, що прив'язані до своєї землі, на яку мають апетит поляки.

Як зразок польського ставлення до українців, наведу власний спогад про свою розмову з польським науковцем-філософом д-р Смолькою, що до 1939 р. був директором університетської бібліотеки у Львові. Саме 30 квітня 1944 р. перед ушкодженням цієї бібліотеки найближчої ночі совєтськими бомбами зайшов я до відділу журналів, шукаючи за потрібним мені матеріялом. Припадково стрінув я там д-ра Смольку, з яким я особисто познайомився в початках совєтської окупації 1939 р., коли я хвилево був службовиком цієї бібліотеки. Я привітав його кивком голови, коли він, видавалось би відірваний від політичного життя філософ, до того далеко старша від мене людина, почав зі мною політичну розмову. „Пане колєґо — говорив він — чому Український Комітет не вплине на українців, щоб не нищили польської людности, адже війна ще не скінчена і не знати, кому буде приналий цей край?" А я йому: „Пане докторе, чому польский Комітет не вплине на польську боївку, адже поляки перші почали вбивати українців!" Смольський мені: „Це неправда, це українці так безпідставно говорять". А я йому: „Але ж преціньне можете заперечити фактів, що ніким не спровоковані польська поліція і населення в 1938 р. бурили безпощадно православні церкви на Холмщині й тортурували прив'язане до своєї церкви населення. Адже тоді польський уряд міг спинити цей польський мотлох від нищення церков, бо мав у своїх руках владу, якої не має наш теперішній Український Центральний Комітет, подібно як і польський". Смолька почервонів і замовк. Лободовський пише про взаємне проливання крови, але також відай не хоче признати, що поляки перші спровокували і перші почали проливати невинну українську кров. Адже і в початках листопада 1918 року, коли польське населення підняло повстання проти української влади у Львові, були серед поляків „умірковані" люди типу Лободовського, які нав'язали переговори з українцями, щоб обіцянками замирення здемобілізувати духа української відпорности і запевнити цим польську перемогу над українцями. І поворот поляків до Львова по концепції Лободовського може повторити тільки листопад 1918 р., чи пізнішу появу ген. Желіґовського у Вильні. Забагато далися в знаки поляки українцям, білорусам і литовцям, щоб ті їх знову приймали приязно як співгосподарів на своїх землях. Концепція Лободовського українсько - польського співгосподарювання в Галичині є спізнена так, як спізненим був у жовтні 1918 р. маніфест останнього австрійського цісаря Карла I про переформування його монархії на національно-федеративну. Українська преса у Львові зазначила тоді, що ця ідея появилася „запізно", бо вона була актуальна тільки від 1848 по 1914 р. І концепція Лободовського була актуальна від 1848 по 1939 р., але не тепер.

Віщуни бурі над Африкою

Час від часу щоденні часописи приносять недобрі вісті про Африку, але їх швидко забувається, бо світ зайнятий тепер такими важними справами, як війна в Кореї, приступлення Німеччини до Північно-Атлантійського Пакту, протикомуністичною війною в Індо-Китаю та іншими неафриканськими проблемами. Але це неправильно. Африка — це третя щодо величини частина світу, її замешкують понад 150 мільйонів населення. Остання світова війна показала, що Африка була важливим чинником у боротьбі світу з тиранією, що її хотів запровадити Гітлер.

Африка має кілька запальних місць. До них належать: англійсько-єгипетські непорозуміння в справі Суезу та Судану. Суезьку справу легко вдалося б розв'язати, якби вона не в'язалася з питанням про приналежність Судану, бо єгипетський король проголосив себе вже і королем цієї країни, а Англія пообіцяла Суданові, що він сам має рішати, до кого має належати. В Північній Африці багато клопоту спричиняють світові французькі протекторати в Тунісі і Марокко. Переважаюча більшість арабського населення в цих країнах домагається щораз то більшої самоуправи, а найскрайніші націоналісти видвигають уже навіть домагання повної самостійности від Франції. Та Франція йде за голосом французького населення в цих протекторатах, яке не хоче поступитися своїми привілеями в тих країнах, і не хоче своєчасно згодитися на повну автономію для арабів. З другого боку арабські націоналісти повинні пам'ятати, чи вони зуміли б оборонити свою самостійність, коли б там інтенсивніше почали діяти комуністи, після вицофання з Північної Африки французьких військ. Тому зовсім вірно пише в Ню Йорк Таймсі пані Анна О'Гара МкКормик про „небезпеку від самостійности без сили".

Ця небезпека для самостійних держав без власної сили оборонитися від комуністичної загрози — являється також при розв'язуванні інших африканських проблем. А їх чимало на великому африканському суходолі, бо і середньо-африканські англійські протекторати не годяться на проєкт федерації, що його пропонує англійський уряд для Південної і Північної Родезій та Нясалянду, заявляючи, що така федерація грозить новим узаконенням поневолення малою білою більшістю численних мільйонів кольорового населення. Англія форсує цю федерацію в Центральній Африці, бо в той спосіб хотіла б мати сильнішу сфедеровану державу для протиставлення націоналістичній політиці південно-африканського прем'єра Маляна, який змагає до того, щоб позбавляти конституційних прав не тільки кольорове населення чорних, але і мішанців, що досі користали з деяких виборчих прав, а навіть проголошує урядовою мовою так звану мову африкандерську (мову бурів — голяндців), і позбавляє рівноправности мову англійських колоністів.

В Південній Африці вже кілька місяців йде боротьба Об'єднаної Партії Стравса (англійська партія) проти зміни конституції, яку хоче провести Націоналістична Партія прем'єра Маляна (бурське населення), щоб назавжди закріпити владу за своєю більшістю. Негритянське населення, яке переважає всіх білих в відношенні 4 до 1, зачало саме тепер заворушення та активно виступає проти обмежень, які законно створюють окремі „ґетта" для чорних. Негри в порті Елізабеті і в Йоганнесбурґу силою ввійшли до місць, куди чорним не вільно входити і з того приводу відбулися арештування 132 осіб. Цією акцією керує Діловий Об'єднаний Комітет при Крайовім Африканськім Конґресі, що в ньому зорганізовані негри. До неї приєдналися і індійці в Південній Африці, зорганізовані в Південно - Африканському Індійському Конґресі. Конґрес негрів об'єднує 8 мільйонів населення, а Індійський Конґрес 300,200.

Хочеться вірити, що і англійці та єгиптяни, французи і араби, а також південно африканські націоналісти та негри, зрозуміють, що велика загроза від світового комунізму вимагає згоди та спільної боротьби. Негри зачали напів-активний спротив проти своїх поневолювачів. Вони діють проти законів, що обмежують їхні права, але дають себе без спротиву арештувати державній поліції. Та цей спротив, покищо напів-активний, легко може перемінитися в явний кривавий бунт.

Національні, політичні, релігійні та всякі інші вільності не можуть вдноситися тільки до людей певного кольору шкіри. В Об'єднаних Націях засідають як рівні з рівними представники народів різних кольорів шкіри. Вільності, що за них борються Об'єднані Нації, мусять здійснюватися і на чорному африканському континенті. Чим швидше зрозуміють цей Божий і людський закон волі европейські колоніяльні держави, тим легше зможуть вони виграти холодну і гарячу війну з червоним російським імперіялізмом, який використовує слабі місця в оборонній лінії вільного світу для того, щоб поневолити ввесь світ.

Але той вільний світ повинен бути, по змозі, якнайвільніший і на африканському континенті. Африканські народи, принаймні досі, розуміють ту небезпеку, яка грозить їм від „повної самостійности без власної сили" — і тому тим легше можна прийти з ними до злагоди, давши їм широку самоуправу, яка не зривала б зв'язків тих протекторатів з їхнім материком. Південно-африканські націоналісти мусять зрозуміти, що вже скінчився час гноблення та позбавлювання прав небілого населення.

ЗДА стоять на чолі вільного світу. Вони повинні своїм впливом спричинитися до справедливої розв'язки повищих африканських проблем, бо таким чином зміцнять оборонний вал проти небезпеки комунізму.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співласниками тринадцяти мільйонового Союзового майна!

Д-р Юліян Налисник

„ЗАМІШАНЦІ"

(Пам'яті професора Івана Зілинського)

(1)

Села, що входили в склад бувшого Коросняньського деканату, а саме моє та бл. п. проф. Івана Зілинського родинне село Красна, або як його місцеве населення звало Коростенка, Ванівка, Чорноріки і Ріпник з Коросняньського повіту; Бонарівка, Опарівка та Петруша Воля із Стрижівського повіту, творили острівчик етнографічної української території, окружені зі всіх боків польським морем. Сюди належали ще Близянка та Ґвоздянка, що входили в склад Ряшівського повіту та два села на полудне від того острівчика Яблониця Польська та Малинівка з Березівського повіту.

Всі ті села зачислювано загально в склад Лемківщини, але неслушно, бо в жодному з тих сіл не вживано характеристичного для лемківського говору слова „лем", ані місцеві звичаї та ноша населення не ті самі, що на Лемківщині.

Професор Зілинський прослідкував докладно ті села, їх говір, звичаї та ношу його населення і назвав те населення „замішанцями".

Дещо про ті села, а головно про наше родинне село Красну хочу тут сказати.

Мешканців тих сіл поляки при помочі большевицького війська ще в 1945 р. поголовно вивезли та поселили їх біля Тернополя на залишених поляками землях. Яка доля стріне ці території в майбутньому, — не знаємо, але треба б згадати про них та їхнє буття, та в той спосіб відзначити пам'ять одного з найбільших синів тої української землі, — бл. п. проф. Івана Зілинського.

Не буду тут писати про його наукову діяльність, а згадаю тільки про деякі моменти з життя померлого.

Найперше згадаю по черзі коротко про кожне зі згаданих сел, де я особисто бував по кілька разів за часів моїх студентських мандрівок, та й пізніше, коли я був адвокатом в Коросні та Дуклі. Найбільш спольщене з тих сіл було село Чорноріки, воно вже було з трьох боків окружене польськими селами а тільки від півночі прилягало до села Ванівки і Красної. Одна третя його населення були вже поляки, що мали вже за австрійських часів свою польську школу, втримувану „Товариством Школи Людовей". Українську школу отримало село теж найпізніше, бо перед першою світовою війною, однак власного шкільного будинку школа ніколи не мала. Правда, одинокий інтеліґент, який з того села вийшов, д-р Семен Возняк, що був адвокатом в Коросні, збудував собі хату, та часть її відступив для школи, однак цей будинок не був ніколи цілковито викінчений. Д-р Возняк був русином, а правдивим русофілом став доперва під кінець свого життя. Не відігравав він великої ролі у своєму селі, однак сама його присутність у Коросні гальмувала всяку національну роботу місцевих священиків, які були здебільшого українці. Саме село гористе, населення дуже бідне, славилось виробом дуже добрих каменів до жорен. При в'їзді до села ви бачили 4 високі на кільканадцять метрів скелі, а населення їх звало „Предками". Село було отже руське, правдивими москвофілами селяни не були ніколи. Почало будитись зі сну з моментом, як ми в Красній поставили величавий Народний Дім. —

Друге село — це Ванівка, по-польськи „Венґлювка". Це село було москвофільське чи навіть русофільське. Мешканці, заможні люди, бо в селі вже від яких 15 років добували ропу, отже була велика можливість заробітку за аренду ґрунту під копальню, потім відповідний процент брутто від кількости добуваної ропи, а бідні заробляли як звичайні робітники. В селі деяка кількість польських родин, однак, що характеристичне для Ванівки, мішаних подруж багато, але в них дома говорено по-українськи. Я пригадую собі інтеліґента з того села, два роки вище ходив від мене до гімназії, хоч римо-католик, почував себе русином, а поляком став тільки через припадок. Сина свого посилав до української гімназії в Ярославі за німецьких часів. Його сестра вийшла в Перемишлі заміж за українця та виховала троє дітей на свідомих українців.

Мимо того однак село не видало зі себе багато інтеліґенції, хіба в найновіших часах перед 2-гою світовою війною. Вийшли з того села, але ще перед 80 роками наш парох в Красні о. А. Прислопський та його брат Яків, що був лікарем в сусідньому містечку Корчині. Коли в 1939-1949 рр. большевики почали аґітацію за переселення до СССР, то з-поміж всіх замішанців тільки з Ванівки виїхало 8 родин, а між ними один заможний господар Чарнош, що був нафтовим робітником, мав дуже гарну хату, мав можність посилати до середніх шкіл в Коросні дочку та сина. Бідака, він в большевицькому раю замітав станцію Острів біля Тернополя, щоб прожити, а діти його вчителювали. Село мало гарну муровану церкву, школу та невеликий Народний Дім.

Третім селом було Ріпник, осідок довголітнього коросняньського декана о. Мерени, русина з переконання, дуже ревного священика, та місце народження мого батька Николая Налисника, що, здається, єдиний в давніших часах пішов до школи та став вчителем. Село нічим незамітне, населення середньо заможне, а тому, що парохом була там більш як 50 років несвідома людина, а в селі не було жодного свідомого інтеліґента, бо й вчителями бували теж русини, не могла в ньому пробудитись сама із себе іскра національної свідомости. Село одно з перших отримало школу.

Четвердим селом, дочерна парафія Ріпника, було село Петруша Воля з присілком Завада. Про те село можна сказати те саме, що й про Ріпник, з тим, що село отримало школу вже перед першою світовою війною.

П'яте село — положене в горах, окружене зі всіх сторін польськими селами, тільки з одного боку прилягало до Боднарівки — це село Опарівка, в якому, здається, не було ні одної польської родини. Село мало щастя мати молодих завідателів парафії, якими були українці, тому було здавна українське, не без впливу на нього було й село Боднарівка. Село бідне, чистеньке, школу отримало перед першою світовою війною. Яких інтеліґентів село видало, не знаю. Знаю тільки, що з цього села вийшла Юлія Налисник, дуже далека моя своячка, бо її рід вийшов з Ріпника, яку поляки з вибухом 2-гої світової війни примістили в Береї Картузькій за те, що не сиділа спокійно в селі та наймалася національною роботою. Тепер вона в Бостоні.

Шосте село, це Боднарівка, чи Бонарівка, названа так, бо в селі мало бути колись багато боднарів. Це свідоме українське село зі всіми національними українськими установами, як Народний Дім, читальна, кооперативна крамниця, молочарня, Союз Українок а навіть пожарна охорона. Свою національну свідомість завдячує своїм двом довголітнім парохам, а саме о. Падохові та о. Клюфасові.

Школу отримало село дуже пізно, бо аж перед першою світовою війною, так, що один з перших інтеліґентів, яких видало зі себе село, о. Василь Опарівський, до народної школи мусів ходити разом зі мною в Красній.

Скінчивши середню школу в Сяноці, а теологію в Перемишлі став душпастирювати в часі першої світової війни в одному селі в Сяніччині та згинув на свому пості з рук поляків в часі, коли поляки окупували Лемківщину проти волі населення.

Село видало зі себе багато інтеліґентів. Згадаю ще народного вчителя Василя Шуплата, що ще вчителює десь в Коросняньщині, як і те, що в селі було багато національно свідомої сільської молоді.

(Продовження буде).

П'ЯТИЙ КОНГРЕС А.У.

(Початок на стор. 1-ій)

грес та його учасників привітав діючий заступник посадника п. Чарлз Горовіц. Ню Йорк і його управління знають про велику і корисну працю УККомітету та про великий вклад українців в розбудову і закріплення нашого американського способу життя — твердив п. Горовіц, висловлюючи за це українцям гратуляції. Він зокрема гратулює українцям і УККомітетові за їх невпинну боротьбу проти комунізму і вірить, що ця боротьба вже в скорому часі закінчиться звільненням українського народу та встановленням суверенної Української Держави. Вісім мільйонів мешканців Ню Йорку та ввесь американський нарід повно і цілосердечно підтримують працю американських українців, базовану на найкращих американських традиціях та ідеалах. Представник метрополії говорив: „Ми знаємо Вашу велику роботу. До наших берегів тут в Ню Йорку причалили десятки тисяч Ваших земляків, прогнаних з рідної землі. Усі ми тут живемо мирно. Сьогодні багато з Ваших внуків, навіть з тих, що недавно приїхали, вже проливають свою кров в далекій Кореї, обороняючи загрожену демократію та вільний спосіб життя. Ваша відвага і відданість американським ідеалам причиниться теж до перемоги українських ідеалів та ідей". Мр. Горовіц чув про заходи УКомітету для наладнання українсько-жидівських відносин. Він сам працює в багатьох жидівських організаціях. Він знає, що відбудова вільного Ізраїля коштувала багато труду, зусиль і жертв, а навіть крови. Він добачує велику подібність теж в українських змаганнях і він переконаний, що теж українці досягнуть свою мету. „Продовжуйте свою боротьбу в свідомості, що вас підтримують в ній мільйони американського народу. Ваша боротьба за волю є боротьбою за перемогу демократії. Хай Господь в усьому вам допомагає!" — закінчив своє слово представник Ню Йорку, вітаючи делегатів в репрезентованому ним місті.

„Чи використано нагоду?" — звіт проф. Добрянського

На Четвертому Конгресі Американських Українців професор Л. Добрянський виголосив доповідь про велику нагоду для української справи, яку американські українці можуть використати або занапастити, і в цій доповіді він встановив відомих десять пунктів, які мали допомогти власне використати нагоду. Відкликаючись до тодішних своїх тверджень, тепер він в своєму звіті наводить факти проробленӧї роботи і на тій підставі Конгрес зможе відповісти на запит, чи нагода була використана. В своєму звіті, що охоплює час від грудня 1949 до липня 1952-го року, голова Українського Конгресового Комітету в найбільш вимовний спосіб навів в хронологічному порядку імпозантні факти з праці УКК для „використання нагоди". Інтервенції у Вашингтоні, публіцистика, публічні виступи, участь в численних конференціях, меморіяли, особисті інтервенції, здобування для української справи так поодиноких видатних американців, як і публічної опінії, невпинна репрезентація української визвольної справи на американському терені, як теж найжвавіша участь в американському публічному житті становлять довгий і єдиний в своєму роді рекорд УККомітету, цеї центральної репрезентації американських українців. (Звіт проф. Добрянського буде проголошений в цілості). Згадавши в своєму звіті про втрату УКК та американських українців, понесену з приводу смерти видатного діяча і громадянина, другого заст. голови УККомітету д-ра Лонгина Цегельського, пам'ять якого вшановано вставанням та однохвилинною мовчанкою, звітодавець, не відповідаючи безпосередньо на запит, чи „нагода була використана", ствердив у висновку, що ця велика нагода відкрита для нас і на майбутнє та що спільними зусиллями її можна використати ще більше для добра Америки, України і цілого вільного світу.

Д-р Д. Галичин: Роля УККомітету

Обширний і детальний звіт з цілої діяльности УККомітету від Четвертого до П'ятого Конгресу склав його діючий заступник голови, д-р Дмитро Галичин. Пригадуючи постанови Четвертого Конгресу, звітодавець переходив пункт за пунктом багатобічну та інтенсивну працю УКомітету в поодиноких ділянках і галузях, починаючи від персонального складу та організаційних справ і кінчаючи на репрезентаційній акції перед українцями, американцями і міжнародними установами. Свій звіт (він буде надрукований в цілости в найближчих виданнях „Свободи") д-р Галичин закінчив твердженням:

„Ми свідки, як в Америці сьогодні змагаються дві головні течії в закордонній політиці: Перша з них, і яка ще править за офіціяльний курс нашого уряду, це „політика здержування" большевизму, отже заходи, щоб цей большевизм не поширився та не захопив ті країни, що ще сьогодні втішаються демократичною волею, хоч і загроженою. Ця політика, виразником якої є Доктрина Трумана, має за засаду не віддати большевикам вже ані п'яди вільної землі, як це практично виконують Об'єднані Нації в Кореї.

„Другий курс в нашій закордонній політиці, сьогодні ще неофіціяльний, але який захоплює щораз ширші маси населення та за яким заявляються один за одним члени Конгресу і державні мужі та стратеги, це „визвольна політика", отже американська ініціятива та активна закордонна політика, метою якої була б не тільки оборона перед дальшими загарбуваннями імперіялістичної Москви, але й звільнення вже загарбаних нею країн та націй. В користь цеї активної американської „визвольної політики" вже заявились численні американські часописи і численні американські лідери, включно з теперішніми кандидатами на президента країни. Ми маємо право думати, що цей зворот в американській політиці наступає й не без нашої участи та що наша центральна репрезентація — Український Конгресовий Комітет у відповідній мірі причиняється до цього звороту. В тому напрямку нам треба дальше працювати і ми досягнемо ще більших успіхів, якщо працюватимемо наполегливо і солідарно, єдині серцем і ділом. Страшне марево большевицької загрози над Америкою та безвимовні терпіння і героїна боротьба українського народу хай додають нам сили, видержливости і жертвенности в нашій праці. З вірою, що вже недалекий той час, коли — як це заявив голова Краєвого Комітету одної з двох великих американських партій — „на місце теперішньої уяремленої Кремлем Української Республіки повстане направду вільна і від нікого незалежна Українська Республіка та що її представництво в Об'єднаних Націях складатиметься із справжніх представників народу, замість теперішних манекінів Кремля". ми продовжуватимемо нашу важливу місію на цій вільній землі Вашингтона."

П-ні Еквардс: „Українці П-ні Едвардс: „Українці перші почали боротьбу проти большевизму

Представлена адв. Степаном Яремою заступниця голови Краєвого Комітету Демократичної Партії п-ні Індія Едвардс говорила з великим знанням справи про українську боротьбу за волю та про відношення до тої боротьби американських державних мужів і американського народу. Вона вважає, що сьогодні вже кожний здає собі справу з важливости боротьби, яку від століть веде український народ за свою волю і незалежність. „Ми знаємо про Вінницю та про УПА і вважаємо, що українці мають повне право пишатися тим, що Українська Народна Республіка була перша, яка підняла боротьбу проти большевизму" — говорила п. Едвардс. Історія виказує — продовжувала вона — що за волю і незалежність треба боротися, треба боротися, щоб їх здобути і щоб їх вдержати. Америка — в інтересі волі і миру — мусить бути сильна і для тої цілі працює теперішній демократичний уряд країни, як і до того змагали його демократичні попередники. П-ні Едвардс з'ясувала цілу низку фактів і актів, якими демократичний уряд Америки під час війни і після неї намагається виконати провідну ролю Злучених Держав в світі та причинитися до здобуття і закріплення волі та миру. У вислідї, Америка стала сьогодні чемпіоном для тих, що борються за волю. Зацитувавши поодинокі постанови договору в Ялті, п-ні Едвардс твердила, що цей договір є одним з найкращих документів, який знає цивілізований світ, але це вже не вина Америки, що Кремль обернув той договір в шматок безвартісного паперу. П-ні Едвардс, як і репрезентована нею Демократична партія, вірить в кінцеву перемогу справедливости та в здобуття волі і миру для всіх, в тому і для України.

Виступ ген. Леслі Ґровса

Ген. Леслі Р. Ґровс, як черговий промовець на Конґресі, — заявляючи виразно, що він говорить як американський патріот і націоналіст, дав імпозантний огляд американської політики, підкреслюючи її позитивні та критикуючи її сумнівні сторінки в світлі ідеалів Деклярації Незалежности. Ген. насамперед ствердив, що всі наші починання повинні відбуватися під кутом добра та інтересів Америки. Сьогоднішнє положення в оцінці генерала, є дуже критичне, бо хоча наші дипломати часом виявляють навіть сердечне відношення до Росії, то американський народ знає, що Росія є його заклятим ворогом. „Вперше в історії ми маємо під час миру закордонного ворога" — твердив доповідач, підкреслюючи, що у відношенні до здеклярованого ворога не повинно бути ані милосердя, ані пощади. Америка сьогодні до краю загрожена і проти тої загрози вона повинна сконцентрувати та розгорнути всі свої сили. Генерал є проти будь-якого роду інтернаціоналізму, включно з тим, що його твориться під знаком Об'єднаних Націй. Вартість такого інтернаціоналізму бачимо в Кореї, де Злучені Держави несуть головний тягар війни, тоді коли інші країни борються більше символічно. Говорячи про Україну, ген. Ґровс твердив: Україна завжди була країною багатства, але ніколи країною миру, атакована завжди або монголами, або росіянами чи іншими імперіялістами. Ви — говорив генерал — що ще можливо маєте своїх сестер і братів в Україні, не прагнете нічого більше, як того, щоб Україна була вільна. Злучені Держави можуть допомагати українцям, але вони насамперед мусять бути самі досить сильні та замість дотеперішньої політики здержування комунізму, повести направду визвольну політику. „Наш перший обов'язок мусить відноситися до нашої країни; ми мусимо відновити честь та інтеґральність нашої закордонної політики, мусимо привернути силу нашим вчинкам і рішучість нашим рішенням. Тоді теж не буде потреби боятися за майбутність українського народу" — закінчив свою доповідь ген. Ґровс.

Продовження звітів

Дальші звідомлення з багатобічної праці УККомітету здавали: касир УКК Йосип Лисогір, екзекутивний директор адв. Степан Ярема, редактор „Українського Квартальника" проф. М. Чубатий, редактор „Українського Бюлетеня" Володимир Душник, а від Контрольної Комісії Іван Іванчук. Окремо треба згадати, що адв. Степан Ярема, крім свого короткого, але вимовного звіту, в якому підкреслив необхідність окремого бюра УККомітету у Вашинґтоні, своїми принагідними виступами, ясністю своєї думки та серйозністю свого становища в поодиноких справах багато причинився до з'ясування низки спірних справ і тим самим до загального успіху Конґресу.

Звіт з Українського Народного Фонду та його використання здав голова Кураторії УНФонду, „старий діяч" Роман Слободян. В своїх кінцевих висновках він підкреслив, що сила УНФонду — це підстава і передумова успіху праці УККомітету. І тому важливо, щоб ми допомагали Україні не тільки з глибини душі, але й з глибини кишені.

Дискусія над звітами

Дискусією над звітами Екзекутиви УККомітету започатковано другий день нарад Конґресу в суботу, 5-го липня. Оживленість дискусії характеризує факт, що до неї вже на початку зголосилось 65 делеґатів. Майже всі дискутанти підкреслювали важливість праці, виконаної УКомітетом в звітному часі, ставляючи рівночасно свої пропозиції та складаючи свої заяви. Це постійно відвертало увагу від звітів на заторкувані актуальні політичні проблеми, головно з внутрішньо-українських відносин. В дискусії забирали голос так відомі „старі діячі" на американському терені, як і головно новоприбулі. Заторкувано такі справи, як УНРада і УГВР, відношення між НТШ і УВАН, справи Народного Фонду, політичної плятформи УККомітету, Комітету адм. Кирка, пропаґанди української справи, поширення організаційної сітки УКК, видань УКК і т. п. Відповіді давали звітодавці.

Окрема дискусія розгорнулася над справою зміни статуту, яку зреферував адв. Степан Ярема. Після дискусії зміни прийнято в запропонованій формі.

Привіти

Низку привітів започаткував представник Української Національної Ради в ЗДА, керівник ресорту закордонних справ Виконного Органу, д-р Степан Витвицький, якого Конґрес прийняв оваційно. (Виголошені привіти будуть надруковані окремо).

Від Української Головної Визвольної Ради вітав Конґрес її генеральний секретар закордонних справ, п. Микола Лебідь.

Від Комітету Українців Канади та канадійських українців склав привіт інж. Павличенко.

Прочитаний письменний привіт від Гетьманича Данила, Конґрес прийняв, подібно як і попередні привітання, гучними оплесками.

Окремі привітання склали українські православні владики Мстислав та Іоан.

Привіт від ЗУАДКомітету склав д-р Володимир Ґалан. Була теж низка інших привітів.

„Інцидент"

В другому дні нарад, під час привіту, що його виголошував генеральней секретар закордонних справ УГВР Микола Лебедь, трапився інцидент, що його гостро засудила Президія Конґресу. Після того, як голова Конґресу адв. М. Пізнак віддавав голос п. Лебедеві, один з делеґатів, п. А. Шикирик, запропонував, щоби Закордонне Представництво делеґувало іншого представника до привіту. Голова зборів не вважав цей внесок за оправданий і з хвилиною, як п. Лебедь почав промовляти до мікрофону, інж. П. Красноніс та деякі з-поміж делеґатів, почали виходити зі залі, не зважаючи на прикликування з боку Президії. Під час привіту п. Лебедя, власне в тому часі, як він говорив, що між українцями не повинно бути жадних розбіжностей в боротьбі за волю, так як їх немає сьогодні на Рідних Землях, і що наше роз'єднання може йти тільки по лінії патріотів і зрадників, на залю повернувся п. Красноніс і кількох інших демонстрантів та почали вигуками перескоджувати промові. Це викликало деяке замішання та заставило Президію виступити гостро проти демонстрантів і прикликати їх до порядку, при чому Президія дістала одушевлену підтримку з боку всіх інших приявних на нарадах. Демонстративне порушення порядку могло причинитися теж до того, що привіт п. Лебедя прийнято тим більшими оваціями.

Вибори

Третій день нарад Конґресу в неділю 6-го липня започатковано тим, що голова номінаційної комісії д-р Кость Паньківський прочитав довгу листу запропонованих членів нового УККомітету, вияснюючи при цьому, що й ця листа була приготована на базі довершеної консолідації та компромісу. Під час дискусії прийшло до деяких персональних виступів проти поодиноких кандидатів, проте справу вияснено звичайним демократичним порядком і запропонований Комітет обрано одноголосно.

Резолюції

Проєкт резолюцій прочитав англійською мовою адв. Степан Ярема, а українською ред. Володимир Душник. Оба промовці звернули увагу, що резолюції, подібно, як і склад нового УККомітету, були з найбільшою дбайливістю та великим зусиллям приготовані і узгіднені Резолюційною Комісією на консолідаційно-компромісовій базі. Резолюції, які складаються з принципових тверджень та постанов в різноманітних справах, будуть проголошені в цілості. Над проєктом резолюцій знову була розгорнулася оживлена дискусія, під час якої внесено низку нових пропозицій та доповнень, що їх опісля переважно узгляднила Комісія. Під час першого голосування голоси були поділені й частина приявних або голосувала проти, або здержувалась. Зокрема мали свої застереження представники Гетьманського руху. Щойно після дальших вияснень та заяв, резолюції прийнято одноголосно.

Закінчення Конґресу

Перед закінченням Конґресу, його голова адв. Михайло Пізнак виголосив коротку і палку промову, підкреслюючи, що не зважаючи на всі особисті та інші труднощі і упередження, добро української справи завжди перемагало на цьому Конґресі і тому він цілком певно увійде в історію, як одне з успішних українських зібрань. Підкреслюючи ролю американських українців в американському житті та в американському заступництві визвольної справи, адв. Пізнак подякував за співпрацю та громадське відношення з боку делеґатів, і передав заключне слово новообраному діючому заст. голови УКК, п. Дмитрові Галичинові.

Закриваючи формально Конґрес, д-р Д. Галичин закликав і делеґатів Конґресу і ввесь американсько-український загал до солідного сповнювання своїх національних обов'язків супроти Америки і України, бо тільки цим можемо збільшувати й здобувати права. „Молімось і трудімось, щоб швидко настав час визволення шляхетного українського народу, який причинився так багато до поступу і цивілізації людського роду!" — закінчив промовець своє кінцеве слово. Після відспівання гимну „не пора" всіми приявними, о. Л. Весоловський з місцевої української православної Церкви св. Володимира провів молитву і цим закінчено П'ятий Конґрес Американських Українців.

ВИСТУП СЕКРЕТАРА ЧЕПМЕНА

(Початок на стор. 1-ій)

ріялізму. Москва дала світові вже багато лекцій свого імперіялізму і тих лекцій вже повинно вистачити. Америка вже виступила на шлях припинення того імперіялізму Росії і це повинно давати нову надію і нові запевнення теж українському народові. Шлях до волі і миру ще важкий, але Америка з нього не заверне!

Адм. Кирк ризнає важливість українських груп на вигнанні.

Адмірал Кирк, голова Американського Комітету для Визволення Народів Росії, промовляючи на цьому самому бенкеті, поділився з приявними враженнями зі свого побуту в Москві на пості американського амбасадора, та із своєї поїздки по Україні. На закінчення адм. Кирк твердив, що очолюваний Комітет продовжуватиме свою працю та своє безстороннє наставлення до поодиноких еміґрантських груп, з єдиним бажанням допомагати всім. Цей Комітет, твердив адм. Кирк, здає собі справу з важливости українських груп і дальше змагатиме до співпраці з ними.

Д-р О'Коннор: „Ще не вмерла Україна!"

Серію промов на бенкеті започаткував член Д. П. Комісії у Вашинґтоні, наділений почесним докторатом Українського Вільного Університету за „видатні заслуги для української справи", Едвард О'Коннор. Він підкреслив, що своє заступництво української визвольної справи він вважає найкращою службою своїй власній країні. Дякуючи за українські признання для нього, д-р О'Коннор закінчив свою промову по-українськи словами з українського гимну: „Ще не вмерла Україна!"

Д-р Л. Мишуга: „Коли б так 30 років тому..".

Єдиним українським промовцем на бенкеті був д-р Лука Мишуга. Свою промову він почав з того, що коли б так американці були ставились до української визвольної справи 30 років тому, як ставляться сьогодні, большевицька загроза не стояла б сьогодні під воротами Америки. Боротьбу українського народу з большевицькою Росією та її аґресію недоцінювано з боку департаменту стейту за секретаря Ленсинґа на самому початку відродження Української Народної Республіки і це глибоко заважило не тільки на дальшій долі вільної України, але й Европи. Те саме можна сказати і про американський т. зв. ліберальний світ. Що Україна є нині одним з рішальних чинників щодо цього, чи в світі має запанувати демократія Джеферсона, чи Марксівсько-Ленінсько-Сталінський тоталітаризм, також не знайшло ще в тих самих колах належного зрозуміння. Навівши на це історичні приклади, промовець згадав ще й за порівняння теперішнього амбасадора до Москви, Джорджа Кеннана, України з Пенсилвенією. Може, говорив він, хоч теперішній побут в Москві отворить амбасадорові очі, що Україна була на Сході Европи „колискою свободи" („Запорізька Січ"), коли „Пенсилвенія" нею ставала, поки цар цеї колиски не знищив, і — що важливіше — коли б сьогодні Україна дістала з Америки відповідну до теперішніх обставин таку допомогу, яку дістала Америка в часі Революційної Війни з Европи, то не тільки сама Україна стала б вільною і незалежною, але одночасно вона стала б колискою свободи, другою Пенсилвенією, не тільки для поневоленого Москвою Сходу Европи, а то й цілої загроженої Кремлем вільної Европи.

Й. Лисогір — товстмайстер на бенкеті.

Надзвичайної врочистости бенкетові, при рівночасній свобідній і дружній атмосфері, надав своїм вмілим проводом Йосиф Лисогір, товстмайстер, якого представив голова Бенкетового Комітету, Володимир Бакад. Й. Лисогір представляв промовців, зі свобідною достойністю згадуючи їхні громадські заслуги та становища. Він теж представив низку видатних гостей, між ними великого українського приятеля і справжнього піонера української визвольної справи в Америці, проф. Кларенса Меннінґа, такого приятеля і видатного діяча в ділянці міжнародного права, першого фронтовика в боротьбі проти злочину народовбивства проф. Лемкіна та інших.

Після бенкету відбулися танці.

Величавий Концерт.

В рямках П'ятого Конґресу Американських Українців відбувся в п'ятницю ввечорі величавий концерт, в якому взяли участь найкращі артистичні групи і сили метрополії, приготований окремим Комітетом з Ольгою Дмитрів на чолі. В концерті виступав чоловічий хор „Думка" під керівництвом дир. О. Микитюка, жіночий хор „Боян" під проводом проф. І. Недільського. Метрополітальний Хор під проводом проф. Р. Левицького, та опісля всі хори спільно під гостинним керівництвом Степана Марусевича, як теж виступи танцювальних груп під керівництвом Володимира Бакада, Олега Гензи, Романа Петріни і Івана Фліса, та сольовий виступ на бандурі д-р Зиновія Штокалка. Акомпаніювали Євгенія Чапельська і Ольга Дмитрів. Оркестральний супровід — Василь Босий. Конферанс'є — дир. Йосиф Гірняк.

ВІДГУКИ ДНЯ

КУПАЛЬНА НІЧ

Надворі так тихо, що вже тихіше не може бути. Вітри забралися кудись за ліси, за гори, а може за моря далекі, там, де сонце спати лягає. Забралися, бо не хочуть ворушити святу тишу, термосити губи дерев, тьмарити ясні зорі. А тих зір сьогодні на небі, як золотого зерна на ріллі.

Місяця нема і не треба. Без нього досить видко, щоб знати, куди йти, і досить темно, щоб побачити маленьке світельце, коли воно блимне в гущавині лісу.

Літня ніч розгорнула крила над племенем Дажбога і такими пахощами дише, що старикам молоді сни сняться, а молодим кров гірськими потоками грає.

Така ніч буває тільки раз у році: дивна, безтямна, духм'яна.

Купальна ніч ...

На галявинах лісів, на луках горять купальські вогні. Червоне полум'я похитується в темному повітрі, як шовкові майви, відбивається багрою в горних водах річок і ставків, грає усміхом на лицях людей.

Довкола вогнищ статечні господарі з жонами, сидять, меди спивають, балачки ведуть.

А молодь найбільшу ватру розіклала, Купальні ігри виводить. Левенці черес вогонь скачуть, дівчата пісень співають.

„Гей, на Івана, гей
на Купала,
гей-гей-гей!
Красна дівчина вінок
пускала,
гей-гей-гей!"

Пісня мішається з пахощами і розкочується далеко по левадах, запливає глибоко в ліси ...

А як підійде опівнічна година, біжать молоді шукати найбільшого, найкращого дива українського лісу: цвіту папороті.

Бо в цю казкову купальну ніч, тільки в цю ніч, розцвітає папороть таємничим вогнецвітом.

Не кожному дозволить доля знайти той дивний цвіт. Сьогодні ліс повний світелець. Ніби зірки попадали з неба на кущі, ніби пелюстки срібних рож літають між деревами. Неодне з молоді ловить дивне світельце — думає папоротин цвіт! А це тільки хробачок — Купалка жевріє отак.

Але бувають такі, що знаходять правдивий папоротин цвіт ...

Тоді, ніби подих вітру: „Ладо моє! .."

Місяця нема і не треба...

Він знає про те. Тому заховався за обрієм і жде. Не хоче занадто розсвітлювати ніч, нехай у лісі яснів вогнецвіт.

Аж як поплинуть віночки за водою, тоді місяць вийде, великий та ясний, і заслухається.

„Пливи віночку зеленим
гаєм,
гей-гей-гей!
Зеленим гаєм, тихим
Дунаєм,
гей-гей-гей! .."

Стане серед неба, всміхнеться, посріблить води, і востаннє замайоріють на тому сріблі-купальні вінки.

А тоді в лісі погасне папоротин цвіт ...

„Ой мамуню гоя, гоя.
Минається розкіш моя.
Минається і минеться,
Колись вона пригнеться"...

Доп'ють левенці зі старшими ситних медів, доспівають дівчата пісень, потахнуть вогнища, почнуть кліпати очима сонні зорі, приблідне місяць.

Купальна ніч скінчилася ...

— — — — —

Була, кажуть, така дівчина, красна, горда та пишна. Щороку ходила шукати папоротиного цвіту, і все верталась пусторуч.

— Не бачила? — питалися її.

— Бачила, але цвіт не світився так, як я хочу.

І пішла дівчина до старого-старого діда на пораду.

— Скажіть мені діду, де найкраще цвіте папоротин цвіт?

— Знаю, але чи ти його там знайдеш!?

— Пошукаю, дідусю!

А тоді дід:

— Тут, дитино!

І поклав руку на серце...

— — — — —

Чували про це люди, одні одним переказують, а й досі є багато-багато таких, що ще не знають, де найкраще, найясніше розцвітає папоротин цвіт ...

Галактіон Чіпка

Участь в Конґресі — повна консолідація американських українців

В П'ятому Конґресі Американських Українців взяли участь практично ВСІ українські організації і товариства та угрупування в Америці, за виїмком, очевидно, комуністів. В той спосіб наступила і завершилась повна консолідація американських українців „на базі чесного і справедливого та мудрого компромісу' — як це твердив в своєму звіті діючий заст. голови УКК, д-р Дмитро Галичин. Через своїх делеґатів або представників були заступлені 36 центральних американсько-українських організацій та численні їх відділи. В Конґресі взяли участь такі організації:

I. Братсько-запомогові: Український Народний Союз, Український Робітничий Союз, Союз Українців-Католиків „Провидіння", Українська Народна Поміч Америки;

II. Політично-ідеологічні: Організація Державного Відродження України (ОДВУ), Організація Оборони Чотирьох Свобід України (ООЧСУ), Організація Приятелів Визвольного Руху України, Американсько-Українське Національно-Демократичне Об'єднання, Об'єднання Українських Демократичних Організацій в Америці, Українська Гетьманська Організація, Українці Революційно-Демократичних Переконань та Українська Вільна Громада в Америці.

III. Наукові: Американський Відділ Наукового Товариства ім. Шевченка, Американський Відділ Української Вільної Академії Наук, та „Обнова" — Католицьке Академічне Об'єднання Українських Мистців, Науковців і Професіоналістів;

IV. Професійні: Українське Лікарське Товариство, Товариство Українських Інженерів, Товариство Українських Ветеринарних Лікарів, Товариство Українських Професіоналістів, Товариство Українських Правників в Америці, Українська Учительська Громада та Об'єднання Українських Мистців в Америці.

V. Громадсько-допомогові: Злучений Український Американський Допомоговий Комітет (ЗУАДК), Український Католицький Комітет для Скитальців, „Самопоміч" — Обєднання Українців в Америці, Демократичне Об'єднання бувших Репресованих Українців з-під Совєтів (ДОБРУС), Український Золотий Хрест, Союз Українських Політичних В'язнів, Український Фінансовий Комітет для допомоги Українській Національній Радій;

VI. Молодечі: Ліґа Української Молоді Північної Америки, Союз Української Католицької Молоді, Ліґа Української Православної Молоді, Організація Української Молоді „Пласт", Спілка Української Молоді Америки (СУМА), Об'єднання Демократичної Української Молоді (ОДУМ), Злучені Українські Студентські Організації „Зарево";

VII. Жіночі: Союз Українок Америки, Об'єднання Українських Жіночих Організацій, Матірній Союз Українок;

VIII. Військових ветеранів: Українсько-Американські Ветерани, Об'єднання Бувших Українських Вояків в Америці, Братство Українських Січових Стрільців, Братства Бувших Вояків УПА, Т-во Приятелів Української Національної Ґвардії.

Повідомлення ЗУДАК-у про еміграційні можливості

ЗДА

Єдиною можливостю еміграції до ЗДА є тепер реєстрація на квоту країни народження в американських консулятах, яка провадиться на слідуючих засадах:

1. Американський консулят: Muenchen, Ludwigsstr. 28. для мешканців на території Баварії.
2. Американський консулят: Stutgart, Leutenschlagerstr. 2. для мешканців території: Baden, Wurtemberg, Hohenzollern
3. Американський консулят: Frankfurt/Main, Bockerheimer Anlage 13. для мешканців території: Hessen, Rheinland, Pfalz.
4. Американський консулят: Bremen, Deutsches Haus для мешканців території: Nordrhein, Westfalen ta Niedersachsen
5. Американський консулят: Hamburg, Am Alsterufer 27. для мешканців території: Schleswig-Holstein, Niedersachsen на північ і схід від лінії Бремен-Гановер.

В Австрії та інших европейських країнах реєстрація провадиться у відповідних американських консулятах цих країн.

Аплікант мусить виповнити консулярний реєстраційний формуляр, по який він має зголоситися листовно або особисто до найближчого консуляту. Ці формулярі належиться виповнити точно в німецькій або англійській мовах, найкраще на машинці, і відіслати їх назад до консуляту. Звідти аплікант дістає через 2-4 тижні реєстраційний номер, на якому зазначено також квоту. Після того аплікантові треба чекати на свою чергу, що є досить довгою процедурою, напр. польська квота — 4 роки, совєтська — 2 роки, чеська — справи розбираються відразу. Квота призначається виключно за місцем народження та територією до якої це місце відносилося 1 січня 1938 р. Винятком є Буковина, уроджениці якої реєструються на совєтську квоту.

Для виїзду на нормальну квоту аплікант мусить мати т. зв. „афідавіт оф сўпорт", який можуть прислати родичі або знайомі з Америки, одначе такий афідавіт мусить мати долучену посвідку про банкове конто, заробіток та нерухоме майно спонзора, на підставі яких американський консуль рішатиме чи такий афідавіт є дійсно ґарантією, що аплікант і члени його родини не стануть тягарем держави. Афідавіт належить віддати до консуляту тільки після того, як консулят того зажадає, бо нормально він є дійсний тільки на протязі одного року, і якщо аплікантові доводиться чекати довше, то афідавіт стає недійсним і його треба відновляти.

Секція 3 (с) ДП-закону

Якщо аплікант є втікачем, який в часі між 1. 9. 1939 та 1. 1. 1949 р. опустив межі країни свого народження, горожанства чи останнього проживання, та опинився тимчасово в іншій европейській державі, за винятком Італії, території теперішньої Зах. Німеччини та Зах. Австрії і зах. Берліна і Відня, при умові, що він не був настало переселений до тої країни, і що він не може з політичних причин повернутися до країни свого народження, горожанства чи останнього проживання, він має право бути зареєстрованим на секцію 3 (с) американського ДП-закону, яка резервує для таких людей 25% загальної квоти окремих країн до 30 червня 1954 р.

Приклад: М. народився в Києві, жив до 1942 р. у Польщі, від 1942 до 1945 р. в Ляйпціґу (східна зона Німеччини), після 1945 р. в Мюнхені — підходить під секцію 39 (с), совєтська квота.

Н. народився у Львові, жив там до 1944 р., в 1945 приїхав до Гановеру через Чехословаччину і територію теперішньої совєтської зони Австрії або Німеччини — підходить на секцію 3 (с), польська квота. Після війни виїхав на працю до Бельгії і повернувся до Німеччини — ще більша причина реєстрації на 3 (с).

О. народився в Хусті, жив до 1947 р. в дома, 1948 прибув прямо до Баварії — не підходить на секцію 3 (с). Може їхати на нормальну чеську квоту.

П. народився в Чернівцях, жив від 1930 р. до 1943 у Франції, потім прибув до Берліна — не підходить під секцію 3 (с), бо може повернутися до Франції. Може еміґрувати до ЗДА на нормальну совєтську квоту.

Спосіб еміґрації на 3 (с) є дещо швидший ніж на нормальну квоту, тому в інтересі кожнього апліканта є перевірити чи його справа в консуляті є зареєстрована на 3 (с). Можна самому звертатися до відповідного консуляту або до представників ЗУАДК-у, які можуть перевірити справу. Реєстровані в консуляті в Мюнхені звертаються до ЗУАДК-у в Мюнхені:

(Muenchen 27, Pienzenauerstr. 15.)

Реєстровані в консулятах Гамбурґ і Бремен до ЗУАДК-у, Бремен-Веґесакк:
(Bremen - Vegesack, PICMME, Camp, Grohn R. 142)

Реєстровані в Австрії до ЗУАДК-у, Сальцбурґ:
(Salzburg, Lehenerkaserne 10)

Реєстровані в Бельгії до ЗУАДК-у в Брукселі:
(72 Bouleward Sharlemgne Bruxelle)

Реєстровані у Франції до ЗУАДК-у в Парижі:
(13 Rue Taine, Paris XII.)

Це відноситься до нових реєстрацій, як і до старих. Першим ділом аплікант мусить мати реєстраційний номер, потім треба впевнитися чи дана справа є записана на 3 (с). До справ зареєстрованих на 3 (с) долучається спеціяльний ашуранс, який може виставити петентові ЗУАДК. Афідавітів непотрібно. Якщо аплікант є дійсно зареєстрований на 3 (с), він може звернутися до відповідного представника ЗУАДК-у по приділення ашурансу. Дуже важним є, якщо аплікант вже колись реєструвався в американському консуляті і була зроблена реєстрація. Справу завжди можна перевести до консуляту в теперішнім місці проживання апліканта. Попереджується, що і така еміґрація триває досить довго і йде строго по реєстраційній черзі і на підставі квотних номерів даної держави, і що візи видають виключно американські консуляти, а не ЗУАДК чи нова транспортова організація ПІКММЕ, як то часто собі уявляють апліканти.

Канада

Всі еміґаційні справи, які провадилися при ІРО, по програмі „близькі родичі", і які залишилися нескінченими у зв'язку з кінцм праці ІРО, за браком переселенчих фондів, і всі нові подібні справи можуть бути відновленими. Для цього треба подати до ЗУАДК-у реєстраційне число контракту, отриманого через Фонд Допомоги Українців Канади чи безпосередньо, а також коротке описання цілої справи, та з яких причин еміґрація не могла бути скінчена. Можна також голоситись на масову еміґрацію до Канади, яка потребує тепер хліборобів. Така реєстрація провадиться в головній місії Канади в Карльсруге через німецькі Арбайтсамти. Кожний заінтересований голоситься до найближчого Арбайтсамту, звідки одержить усі потрібні інформації.

Австралія

Єдина конкретна можливість масової еміґрації є покищо до Австралії. Передумовою однак є, що аплікант ще не пробував еміґрувати до цієї країни і не був відкинений з якихось причин. Можуть голоситися усі чужинці без ріжниці чи мали статус ДП чи ні. Самітні чоловіки і жінки в віці від 18-45 р. бездітні родини до 50 р. і не більше трьох дітей віком від 6 місяців до 12 р. Неодружені жінки та вдови з одною дитиною. Кожна самітня особа і кожний член подружжя може взяти зі собою старшого родича. Інтересанти голосяться до ЗУАДК-у. Про себе треба подати ім'я та прізвище, дата і місце уродження, фах, національність, віровизнання та адресу. Аплікатни тоді дістануть дальші інструкції прямо від австралійського відділу. В англійській зоні також працює австралійська місія в переселенчому таборі Гамбурґ-Венторф. Незабаром відкриють подібну місію в Австрії.

Кошти подорожі: У випадках масової еміґрації кошти подорожі кораблем покриватимуться заінтересованими державами в співпраці з ПІКМЕ. У випадках індивідуальної еміґрації (до ЗДА, до родичів в Канаді і ін.) кошти подорожі мусить з засади покривати сам аплікант або його знайомі в країні, до якої він дістав візу. ЗУАДК в співпраці з ПІКММЕ має т. зв. оборотовий фонд для уділення позичок тим аплікантам, які дістануть візи і не матимуть можливости іншим способом оплатити собі подорож. Такий аплікант мусить зобов'язатися звернути позичку в найкоротший час після приїзду до нової країни, щоб тим самим уможливити виїзд для других, бо фонд є обмежений. Також і ті апліканти, які отримали візи і можуть самі собі оплатити подорож чи мають знайомих та родичів, які платять за них, можуть користати з послуг ЗУАДК-у, вплативши гроші на конто ЗУАДК-у в країні виїзду чи в країні нового поселення. ЗУАДК у співпраці з ПІКММЕ полагодить решту формальностей. Кошти переїзду в такому випадкові будуть дещо дешевшими ніж через транспортове бюро і аплікант не матиме клопоту з полагодженням формальностей, одержавши повну опіку від ЗУАДК-у.

В усіх справах, зв'язаних з еміґрацією просимо звертатися...

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співласниками тринадцяти мільйонового Союзового майна!

НОВИЙ ДОВІДНИК ДЛЯ ТУРИСТІВ

Американці, їдучи за кордон, можуть придбати собі новий довідник. У додатку до звичайних інформацій, як приміром, міняти гроші, скільки давати „на чай" і що робити в різних несподіваних випадках, цей довідник має розділ, присвяче тому, як поводитись з людьми в чужих країнах і що відовідати на запитаня, пов'язані з антиамериканською пропагандою.

Цей довідник, що його видала одна американська Фундація, називається „Що треба знати, їдучи за кордон?" Його можна дістати беплатно, написавши до Загальної Ради Американської дности, 20 Вест 40 Вул., Ню Йорк 18, Н. И. Його можна дістати також у багатьох туристських аґенціях.

У довіднику зазначається, що дуже часто американці стають об'єктами публічного зацікавлення просто тому, що вони американці, і що їм часто задають багато запитань про них самих та про їхню країну. Довідник радить на всі ці запитаня відповідати як найпростіше, пояснюючи, що це Ваша персональна думка, яка може не збігатися з думкою першого-ліпшого іншого американця.

Якщо Вам трапиться важке запитання — наприклад — про американську закордонну політику, чи воєнну політику, чи про ставлення Америки ди світового комунізму, — довідник дає конкретні для відповіді поради, які пояснюють позицію Америки, цілком зрозумілу для особи в чужій країні. Серед можливих запитань, на які довідник намагається допомогти дати відповіді, є, наприклад, такі: „Які з огляду Америки є сподівання на мир чи війну?", „Чому Америка хоче, щоб наша країна озброювалась?", „Чому закордонна політика Америки така мінлива?", „Що чути про атомову бомбу?", „У чому полягає програма американської інтернаціональної допомоги?", „Чи справді Ви — американці такі матеріялісти, як про Вас говорять Ваші противники?"

Довідник „Що треба знати, їдучи за кордон?" може стати у великій пригоді американським туристам.

З життя громад і організацій

РАЧЕСТЕР, Н. И.

З весілля на добру ціль.

Дня 14 червня 1952 р. відбулося в залі Українсько-Американського Клюбу в Рачестер, Н. И. весільне прийняття з нагоди вінчання п. Наталки Малинівської з п. Іваном Олексином.

Під час прийняття переведено збірку на продовження курсів української мови, які відбувалися кожної суботи. Збірка принесла $50.25.

Молодій парі, як рівнож і всім жертводавцям складаємо цією дорогою щире спасибі.

За Батьківський Комітет:
Іван Крамарчук.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

БІНГЕМТОН, Н. И. — Тов. Запорозька Січ, від. 21, повідомляє, що піврічні збори відбудуться в пятницю, 11. липня, в год. 8. ввечорі, в У. Н. Домі, 43 Daws Ave. Обовязком кожного члена явитись на цих зборах, бо є дуже важні справи до полагодження. Делеґат здасть звіт з 5. Конґресу УКК. — М. Гулячок, предс.; В. Бараник, кас.; П. Садовець, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Тов. Запор. Січ, від. 155, подає до відома, що піврічні збори відбудуться 11. липня точно о год. 7. ввечорі в галі Народного Дому. Проситься членів прибути на згадані збори та вислухати звітів контр. комісії і інших урядників з піврічного діловодства. Довгуючих членів проситься вирівняти свої залеглости, бо інакше наразяться на суспенду. Багато членів ще не забрали своєї дивіденди, тому проситься всіх тих членів прийти на збори і забрати свої чеки дивіденди від У. Н. Союзу. — І. Будняк, предс.; І. Макар, кас.; М. Чумер, секр.

Посмертна Згадка

ФИНЯ ПШИК, довголітна членниця Бр. св. О. Николая, від. 369 У. Н. Союзу в Палмертон, Па., померла 9. червня 1952 р. в 65. році життя. Покійна походила зі села Тернова Нижна, пов. Турка, Україна. Полишила в смутку мужа Гарія, сина Михайла, невістку, дочку Катерину, зятя Івана і 4 внуки. Похорон відбувся 11. червня до гр. катол. церкви св. Володимира, а відтак на цвинтар св. Володимира. М. Куба, секр.

У ЮТИЦІ, Н. И., В НЕДІЛЮ, 13. ЛИПНЯ 1952
по св. Сл. Божій, в місцевій православній церкві св. Ап. Петра і Павла відправиться **ПАНАХИДА** за душу

ІВАНА ЛЕВУША

літ 34, родом з Хлівчан, повіт Рава Руська, що загинув трагічно 20. травня ц. р. в Бельгії, у провінції Limbourg, забитий автом в дорозі до праці. Про цю сумну подію сповіщає Кревних і Знайомих

брат Василь Левуш з дружиною,
замешканий в Marcy, N. Y.

ТАРЗАН, ч. Ч. 2866. ВІЩУВАННЯ БИТВИ.

— „Як ватажок", Мераля пояснювала, „Кемуру може домагатися права помстити за смерть своїх людей, у смертельнім бою з тими, хто убив їх".

— „Я готовий. Де і коли він має відбутися?", сказав Тарзан. „Там, на малій арені", відповіла Мераля. „Зараз!"

— „Я мала інші пляни для тебе, Тарзане від мавп", шептала Мераля. „Але Кемуру тебе вб'є. Він могутній воїн".